PADOMES LĒMUMS (KĀDP) 2022/847

(2022. gada 30. maijs)

par atbalstu centieniem novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 28. panta 1. punktu un 31. panta 1. punktu,

ņemot vērā Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikumu,

tā kā:

(1) Padome 2018. gada 19. novembrī pieņēma ES stratēģiju pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība" ("ES VIKI stratēģija"), kurā izklāstītas pamatnostādnes Savienības rīcībai kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) jomā.

(2) Attiecībā uz reģionālo līmeni ES VIKI stratēģijā paredzēts, ka Savienība un tās dalībvalstis apņemas sniegt palīdzību citām valstīm, lai uzlabotu valsts rīcībā esošo krājumu pārvaldību un drošību, stiprinot valsts tiesisko un administratīvo regulējumu un institūcijas, kas regulē aizsardzības un drošības spēku likumīgu apgādi ar VIKI un munīciju un krājumu pārvaldību.

(3) ES VIKI stratēģijā norādīts, ka Savienība centīsies panākt sinerģiju ar attiecīgajām Ziemeļamerikas un Dienvidamerikas valstīm un reģionālajām organizācijām, lai mazinātu VIKI nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību ar mērķi mazināt bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības.

(4) VIKI izplatīšana un pārmērīga uzkrāšana ir nopietni skārusi Latīņameriku un Karību jūras reģionu. Amerikas puslode joprojām ir viens no vardarbīgākajiem pasaules reģioniem. Saskaņā ar jaunāko Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (*UNODC*) globālo pētījumu par nonāvēšanām, kas tika veikts 2017. gadā – reģionā ir reģistrētas 17,2 nonāvēšanas uz 100 000 iedzīvotāju, kas ir gandrīz trīs reizes vairāk nekā vidēji pasaulē. Lielākā daļa nonāvēšanu tiek izdarītas, izmantojot šaujamieročus, un tādēļ ieroču un munīcijas izplatīšanas un nelikumīgas tirdzniecības apkarošana un novēršana ir viena no Amerikas valstu darba kārtības prioritātēm.

(5) Saskaņā ar ES VIKI stratēģiju Savienība stiprinās dialogu un sadarbību ar reģionālajām organizācijām, kas darbojas VIKI kontroles jomā, pieskaņojot savas darbības reģionālajām stratēģijām un rīcības plāniem.

(6) Amerikas valstu organizācija (*OAS*) ir Amerikas valstu konvencijas pret šaujamieroču, munīcijas, sprāgstvielu un citu saistītu materiālu nelikumīgu ražošanu (*CIFTA*) sekretariāts un tā koordinē un īsteno reģionālas iniciatīvas nelikumīgu VIKI apkarošanai abos Amerikas kontinentos.

(7) Savienība iepriekš ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2018/2010 ([1]) atbalstīja *OAS* darbības, paužot atbalstu darbībām, ar ko apkaro VIKI un munīcijas nelikumīgu izplatīšanu un tirdzniecību un to ietekmi Latīņamerikā un Karību jūras reģionā. Šajā sakarā Savienība nolēma finansēt šo iniciatīvu tieši tādēļ, lai samazinātu bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības.

([1]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2018/2010 (2018. gada 17. decembris), ar ko atbalsta kājnieku ieroču, vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības un to ietekmes Latīņamerikā un Karību jūras reģionā apkarošanu ES stratēģijas pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju "Ieroču drošības garantēšana, pilsoņu aizsardzība" ietvaros (OV L 322, 18.12.2018., 27. lpp.).

(8) 2018. gada 30. jūnijā trešajā ANO konferencē, kurā pārskatīja panākumus, kas gūti, īstenojot ANO Rīcības programmas par nelikumīgu kājnieku ieroču un vieglo ieroču apkarošanu, tika pieņemts noslēguma dokuments, kurā valstis atjaunoja savu apņemšanos novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču novirzīšanu. Valstis atkārtoti apstiprināja gatavību turpināt starptautisko sadarbību un pastiprināt reģionālo sadarbību, to panākot ar labāku koordināciju, apspriešanos, informācijas apmaiņu un operatīvo sadarbību, šajā procesā iesaistot attiecīgās reģionālās un apakšreģionālās organizācijas, kā arī tiesībaizsardzības, robežkontroles un eksporta un importa licencēšanas iestādes.

(9) Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam apliecināts, ka kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgās tirdzniecības apkarošana ir vajadzīga, lai sasniegtu daudzus ilgtspējīgas attīstības mērķus, tostarp mērķus, kas saistīti ar mieru, taisnīgumu un spēcīgām institūcijām, nabadzības mazināšanu, ekonomikas izaugsmi, veselību, dzimumu līdztiesību un drošām pilsētām. Tāpēc saistībā ar ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 16.4 visas valstis ir apņēmušās ievērojami samazināt finanšu un ieroču nelikumīgu apriti.

(10) Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāra atbruņošanās programmā "Mūsu kopīgās nākotnes nodrošināšana", ar ko viņš nāca klajā 2018. gada 24. maijā, viņš aicināja pievērsties parasto ieroču pārmērīgai uzkrāšanai un nelikumīgai tirdzniecībai un atbalstīt valstu līmeņa pieejas attiecībā uz vieglajiem ieročiem.

(11) Otrajā posmā, turpinot iepriekšējos Savienības centienus, tiek saglabāta multilaterālisma paradigma un sinerģija starp Savienību un OAS, un tas papildina Savienības globālo darbu šajā jomā, mērķtiecīgi pievēršoties reģionam, kuru nopietni skar VIKI izplatīšana, pārmērīga uzkrāšana un nelikumīga tirdzniecība,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Ņemot vērā ES VIKI stratēģijas īstenošanu, šā lēmuma mērķis ir pievērsties bruņotai vardarbībai Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā. Šajā nolūkā Savienība finansē pielikumā aprakstīto projektu, kura mērķis ir apkarot šaujamieroču un munīcijas izplatīšanu un nelikumīgu tirdzniecību un novērst iesaisti ar šaujamieročiem būtiski skartajās kopienās.

2. Ievērojot šā panta 1. punktu, šā lēmuma mērķi ir šādi:

a) stiprināt valsts šaujamieroču tiesisko regulējumu, ņemot vērā starptautisko normatīvo un labo praksi;

b) uzlabot valsts iestāžu operatīvās spējas marķēt, izsekot, glabāt un iznīcināt šaujamieročus;

c) optimizēt vieglo ieroču kontroli, izmantojot reģionālo šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānismu (*MCTA*);

d) stiprināt kopienu noturību pret šaujamieroču izraisītu vardarbību un samazināt piekļuvi nelikumīgiem/un vai nevēlamiem šaujamieročiem;

e) izstrādāt Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedi, kas valstīm sniegtu praktisku pārvaldības instrumentu, izmantojot reģionālu, koordinētu un uz pierādījumiem balstītu pieeju.

3. Projekta sīks apraksts ir izklāstīts šā lēmuma pielikumā.

2. pants

1. Par šā lēmuma īstenošanu atbild Eiropas Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos ("AP").

2. Šā lēmuma 1. pantā minētā projekta tehnisko īstenošanu veic OAS.

3. OAS savus uzdevumus veic AP vadībā. Šajā nolūkā AP ar OAS noslēdz vajadzīgās vienošanās.

3. pants

1. Finanšu atsauces summa Savienības finansētā projekta īstenošanai ir 4 240 906 EUR.

2. Izdevumus, ko finansē no 1. punktā norādītās atsauces summas, pārvalda saskaņā ar procedūrām un noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam.

3. Komisija uzrauga 1. punktā minēto izdevumu pareizu pārvaldību. Šajā nolūkā Komisija noslēdz vajadzīgo dotācijas nolīgumu ar OAS. Dotācijas nolīgumā paredz, ka OAS ir pienākums nodrošināt Savienības ieguldījuma pamanāmību atbilstoši ieguldījuma apjomam.

4. Komisija cenšas panākt, lai 3. punktā paredzēto dotācijas nolīgumu noslēgtu pēc iespējas drīz pēc šā lēmuma stāšanās spēkā. Komisija informē Padomi par jebkādām grūtībām minētajā procesā, kā arī par dotācijas nolīguma noslēgšanas datumu.

4. pants

1. Pamatojoties uz OAS sagatavotiem regulāriem aprakstošiem ziņojumiem, AP ziņo Padomei par šā lēmuma īstenošanu. Padomes veicamā izvērtēšana balstās uz minētajiem ziņojumiem.

2. Komisija ziņo par 1. pantā minētā projekta finanšu aspektiem.

5. pants

1. Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

2. Šis lēmums zaudē spēku 36 mēnešus pēc 3. panta 3. punktā minētā dotācijas nolīguma noslēgšanas datuma. Taču šis lēmums zaudē spēku sešus mēnešus pēc tā stāšanās spēkā, ja nolīgums nav noslēgts minētajā sešu mēnešu laikposmā.

Briselē, 2022. gada 30. maijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
C. COLONNA

PIELIKUMS

PROJEKTA DOKUMENTS

KĀJNIEKU IEROČU, VIEGLO IEROČU UN MUNĪCIJAS NELIKUMĪGAS IZPLATĪŠANAS UN TIRDZNIECĪBAS UN TO IETEKMES LATĪŅAMERIKĀ UN KARĪBU JŪRAS REĢIONĀ APKAROŠANA

1. **Vispārīga informācija**

Ziemeļamerika un Dienvidamerika ir viens no pasaules reģioniem, ko visvairāk skārusi bruņotā vardarbība: 2017. gadā tika reģistrēts augstākais reģionālais nonāvēšanu rādītājs, proti, 17,2 nonāvēšanu uz 100 000 iedzīvotāju, salīdzinot ar pasaules vidējo rādītāju – 6,1 uz 100 000 iedzīvotājiem ([1]). Viegla piekļuve šaujamieročiem un to pieejamība daudzās valstīs ir galvenie faktori, kas izskaidro minētos rādītājus. Gandrīz 75 % nonāvēšanu reģionā tiek izdarītas, izmantojot šaujamieročus ([2]). Reģions ir arī viens no galvenajiem nelikumīgas šaujamieroču tirdzniecības galamērķiem ([3]).

Lielā mērā minēto negatīvo tendenču dēļ šaujamieroču izplatīšana un nelikumīga tirdzniecība ir kļuvusi par reģiona iedzīvotāju drošības darba kārtības prioritāti. Amerikas valstis, ņemot vērā noziedzīgo organizāciju pieaugošo sarežģītību un internacionalizāciju, ir uzsvērušas koordinācijas un pārrobežu stratēģiju nozīmīgumu. Šī apņemšanās vainagojās ar Amerikas valstu konvencijas pret šaujamieroču, munīcijas, sprāgstvielu un citu saistītu materiālu nelikumīgu ražošanu un tirdzniecību (*CIFTA*) parakstīšanu 1997. gadā, kura ir pirmā šāda veida reģionāla saistoša vienošanās. *CIFTA*, ko ir ratificējusi 31 no 34 Amerikas valstu organizācijas (*OAS*) dalībvalstīm, ir pamatinstruments, lai pievērstos vieglo ieroču nelikumīgai tirdzniecībai reģionā.

Tomēr, neraugoties uz valsts iestāžu vērtīgajiem centieniem, valstis joprojām nevar pilnībā īstenot *CIFTA*. Ieroču nelikumīgu tirdzniecību reģionā kontrolējošās organizētās noziedzības sarežģītība, tostarp darba specializācija, koordinācijas struktūras un operāciju internacionalizācija, rada nopietnus izaicinājumus valstu spējai izmeklēt šos noziegumus un veikt kriminālvajāšanu par tiem. Tās arī saskaras ar grūtībām ievērot citus protokolus un īstenot stratēģijas, kas varētu samazināt šaujamieroču izplatīšanu un pieejamību. Militārie un drošības spēki sistemātiski neīsteno krājumu pārvaldības protokolus, palielinot iespējamību, ka šaujamieroči un munīcija tiek novirzīti nelikumīgam tirgum, kā arī risku, ka uzglabātuvēs varētu notikt neplānoti sprādzieni. Šaujamieroču marķēšana, uzskaite un izsekošana reģionā nav konsekventa, aizkavējot kriminālizmeklēšanas, kurās varētu izsekot šaujamieroču izcelsmi, sasaistīt tos ar vairākām noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietām un atklāt nelikumīgas tirdzniecības tīklus. Tas, ka nav valsts tiesību aktu, kuros būtu iekļauti *CIFTA* noteiktie pienākumi un pilnvarotas minētās darbības, apdraud minēto praktisko darbību turpināšanu un ilgtspēju.

Vēl viens aspekts ir tas, ka lielākā daļa reģiona joprojām saskaras ar izaicinājumiem, kas saistīti ar labklājības veicināšanu kopienās, kuras skar augsts nabadzības līmenis, bezdarbs un sabiedrisko pakalpojumu nepieejamība, kā arī citi apstākļi, kas veicina to nonākšanu neaizsargātības situācijā. Ir daudz lielāka varbūtība, ka šādu kopienu locekļi ir bruņotā vardarbībā cietušie vai tās izdarītāji. Tāpēc, lai izvairītos no vardarbības ciklu turpināšanās, nepietiek tikai ar to, ka galvenā uzmanība tiek pievērsta šaujamieroču kontroles politikai. Ir jāpievēršas minētajiem riska faktoriem un jāstiprina kopienas locekļu noturība. Ir būtiski apvienot represīvu un preventīvu politiku, lai reģionā samazinātu bruņotas vardarbības līmeni. Lai pārvarētu šos izaicinājumus, *OAS* dalībvalstis 2019. gadā ir apstiprinājušas pirmo Puslodes rīcības plānu par norādēm tādas publiskās politikas izstrādei, ar ko novērst un samazināt tīšas nonāvēšanas (*Hemispheric Plan of Action to Guide the Design of Public Policies to Prevent and Reduce Intentional Homicide*), ņemot vērā Amerikas valstu vardarbības un noziedzības novēršanas programmas satvaru. Rīcības plānā ir izklāstīti 28 ieteikumi par – 1) informācijas un zinātnisko pierādījumu sagatavošanu, izplatīšanu un izmantošanu, 2) novēršanas politikas izstrādi un īstenošanu un 3) krimināljustīciju.

Šajā sakarā *OAS* Sabiedriskās drošības departaments (*DPS*/*OAS*) kopš 2007. gada ir sniedzis atbalstu Amerikas valstīm, lai uzlabotu to spējas izpildīt *CIFTA* pienākumus ([4]) un pilnvaras, kas noteiktas, lai novērstu vardarbību un noziedzīgus nodarījumus, jo īpaši visneaizsargātāko iedzīvotāju vidū. Pēc piecu gadu pārtraukuma *DPS*/*OAS* 2019. gadā atjaunoja savas darbības programmas ar Eiropas Savienības finansējumu. Projekts "Kājnieku ieroču, vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas nelikumīgas izplatīšanas un tirdzniecības un to ietekmes Latīņamerikā un Karību jūras reģionā apkarošana" tika sākts 2019. gadā un pabeigts 2021. gadā. Tā ir visaptveroša ieroču kontroles iniciatīva, ko īsteno *DPS* Ieroču un munīcijas

([1]) *UNODC, Global Study on Homicide* (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja globālais pētījums par nonāvēšanām). 2019. gads, https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html.

([2]) Ibid.

([3]) Saskaņā ar Globālo pētījumu par šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību (*Global Study of Firearms Trafficking*) Centrālamerikā un Dienvidamerikā, tām vēl piepulcējot Rietumāziju, reģistrēti 80 % no šaujamieroču nelikumīgas tirdzniecības galamērķiem (*UNODC*, 2020).

([4]) No 2007. līdz 2015. gadam *DPS*/*OAS* reģionā ir īstenojusi Ieroču un munīcijas kontroles palīdzības programmas (*PACAM*) iniciatīvas. Ieguvējas bija 25 OAS dalībvalstis un rezultātā visā reģionā ir marķēti vairāk nekā 290 000 šaujamieroču, kā arī iznīcināti 60 000 ieroču un vairāk nekā 1 700 tonnas munīcijas.

kontroles palīdzības programmas (*PACAM*) ietvaros; tajā ir ņemta vērā iepriekšējās darbībās gūtā pieredze, un tā balstās uz tajās gūtajiem veiksmīgajiem rezultātiem, lai turpinātu virzīt *CIFTA* un noziedzības novēršanas reģionālo pilnvarojumu īstenošanu. Tomēr Covid-19 pandēmija un tās novēršanai pieņemtie valstu ierobežojošie pasākumi ir tieši ietekmējuši projekta īstenošanu, jo īpaši attiecībā uz tām darbībām, kas ir jāveic uz vietas, tieši apmācot un uzraugot amatpersonas (piemēram, VIKI iznīcināšanas un marķēšanas gadījumā). Turklāt valdību pieejamība sadarbībai un dalībai projekta darbībās bija ierobežota, jo centieni tika novirzīti vēl nepieredzētās sanitārās krīzes pārvarēšanai. Rezultātā bija jāpielāgo projekta tvērums, un tas zināmā mērā ietekmēja gaidītos rezultātus.

Ņemot vērā minētos izaicinājumus, kurus papildina valstu pieaugošās vajadzības (ko nebija paredzēts pilnībā atrisināt ar trīs gadu iniciatīvu), projekta II posmā turpinās sniegt visaptverošu atbalstu valstīm, lai panāktu valstu atbildību par šiem procesiem. *DPS*/*OAS* pieredze liecina, – lai uzturētu progresu un virzību šaujamieroču kontroles un ar šaujamieročiem saistītas vardarbības un noziedzības novēršanas jomā, ir nepieciešams nepārtraukts atbalsts, un attiecīgi šajā jaunajā posmā tiks ņemts vērā ilgtermiņa stratēģiju nozīmīgums, lai nodrošinātu jēgpilnas un ilgtspējīgas izmaiņas drošības politikā un nosacījumos.

2. **Tehniskā pieeja**

II posmā *DPS*/*OAS* turpinās piemērot holistisku pieeju, kas apvieno represīvus un preventīvus elementus ar normatīvām un operatīvām darbībām, lai reģionā risinātu sarežģīto bruņotas vardarbības un nelikumīgas tirdzniecības problēmu. Kā liecina citos reģionos gūtā pieredze, efektīvas šaujamieroču kontroles politikas pamats ir mūsdienīgs, saliedēts un harmonisks tiesiskais regulējums, kas atbilst starptautiskajam normatīvajam regulējumam. Izmaiņas tiesību aktos ir jāpapildina ar uzlabojumiem valstu spējās tiesību aktus ieviest praksē un īstenot. Tādējādi, strādājot šajās divās jomās, ar projektu varēs vienlaikus mērķtiecīgi pievērsties valstu vajadzībām un veicināt ilgtermiņa un ilgtspējīgas pārmaiņas. Minētās darbības, kuru mērķis ir stiprināt šaujamieroču kontroli un ierobežot šaujamieroču pieejamību, tiks papildinātas ar preventīvu pieeju, lai samazinātu pieprasījumu kopienās, kuras būtiski ietekmē bruņota vardarbība, īpašu uzmanību pievēršot tādas ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai, kas saistīta ar šaujamieroču ļaunprātīgu izmantošanu. Rīcības, ar ko veicina drošu praksi kopienu iedzīvotāju vidū, kā arī konfliktu risināšanu, palīdzību vardarbībā cietušajiem un personām, kas pārcietušas vardarbību, un brīvprātīgu VIKI un munīcijas nodošanu, ir vērstas uz to, lai uzlabotu kopienu noturību pret bruņotu vardarbību.

Saskaņā ar ierosināto šī projekta koncepciju *DPS*/*OAS*, izmantojot *PACAM*, uzņemsies koordinācijas un īstenošanas aģentūras lomu, piemērojot uz sadarbību ar citām šīs jomas aģentūrām un valstu iestādēm vērstu pieeju. Izmantojot *OAS* politiskos forumus un saziņas kanālus, *DPS*/*OAS* identificēs reģiona valstis, kurām vajadzīgs atbalsts, un sadarbosies ar tām ar specifisku tādu vienošanos starpniecību, kas vajadzīgas, lai konsolidētu palīdzību. Projektā tiks pieņemts katrai valstij specifisks un pielāgots atbalsts, ņemot vērā to, ka tām varētu nebūt vienādas vajadzības un nepilnības. Ne visām valstīm tiks sniegts atbalsts visos projekta komponentos. Drīzāk *DPS*/*OAS* turpinās izmantot iepriekšējo veiksmīgo *PACAM* pieeju: strukturēt un identificēt katras valsts vajadzības, iesaistīt iestādes un izstrādāt palīdzības plānu, kā arī izvietot misijas. Turklāt, ņemot vērā pieredzi, kas gūta, pandēmijas laikā pielāgojot projekta darbības, *DPS*/*OAS* centīsies optimizēt resursus, pēc iespējas izmantojot virtuālo vidi un tehnoloģiskus rīkus.

Tāpat tiks ņemta vērā bruņotās vardarbības atšķirīgā ietekme uz sievietēm, vīriešiem, meitenēm un zēniem, kā arī uz neaizsargātām iedzīvotāju grupām; II posmā tiks turpināta dzimumbalstīta un cilvēktiesību perspektīva. Tas ievers to, ka sievietes tiek iesaistītas visos projekta īstenošanas līmeņos un tiek stimulēts tas, lai tiktu nodrošināts vienlīdzīgāks sieviešu kā intervenču labuma guvēju dalības īpatsvars projekta darbībās. Turklāt vardarbības novēršanas pasākumos īpaša uzmanība tiks pievērsta sieviešu un meiteņu vajadzībai pēc drošības un drošuma viņu kopienās un viņu dalībai šo izaicinājumu risinājumu meklēšanā, kā arī tādu komponentu iekļaušanai, kas ir vērsti uz tikai to, lai novērstu ar dzimumu saistītu vardarbību.

3. **Vispārējais mērķis**

Stiprināt *OAS* dalībvalstu spējas pievērsties bruņotas vardarbības problēmai reģionā, atbalstot pasākumus, ar ko apkaro šaujamieroču un munīcijas izplatīšanu un nelikumīgu tirdzniecību, un novēršot ar šaujamieročiem saistītas darbības būtiski skartajās kopienās.

4. **Projekta intervences stratēģiju apraksts**

1. mērķis. Stiprināt valsts šaujamieroču tiesisko regulējumu, ņemot vērā starptautisko normatīvo un labo praksi

Darbības

— Identificēt valstis, kurām prioritārā kārtā jāsniedz palīdzība tiesību aktu pārskatīšanā, pamatojoties uz vajadzību novērtējumu un ņemot vērā valstis, kurām mērķtiecīgi sniedz atbalstu ar projekta operatīvajiem komponentiem,

— sniegt tehnisko palīdzību valstīm, lai pārskatītu tiesību aktus un normatīvo regulējumu, ņemot vērā starptautiskos standartus un pilnvarojumu iekšēju saskaņošanu, kā arī dzimumbalstītas perspektīvas integrēšanu,

— izstrādāt reģionālus standartus attiecībā uz fizisko drošību un krājumu pārvaldību un VIKI un munīcijas iznīcināšanu,

— izstrādāt reģionālus ieteikumus, lai novērstu ar dzimumu saistītu vardarbību, kas saistīta ar šaujamieroču ļaunprātīgu izmantošanu,

— izveidot elektronisku datubāzi, lai atvieglotu piekļuvi šaujamieroču standartiem un citām attiecīgām pamatnostādnēm (piemēram, *CIFTA*, tiesību aktu paraugiem, *MOSAIC* un *IATG*) ar mērķi atvieglot piekļuvi standartiem un to izmantošanu dažādās šaujamieroču kontroles jomās, izmantojot meklētājprogrammu un klasificējot standartus ar kategoriju birkām, kas ļautu lietotājiem interesējošajā jomā ātri atrast visus saistītos noteikumus.

Iznākumi

— Vismaz sešām reģiona valstīm ir sniegta tiesiskā palīdzība, lai uzlabotu valsts šaujamieroču normatīvo regulējumu, ņemot vērā starptautiskos standartus un dzimumbalstītu perspektīvu,

— izstrādāti un visām *OAS* dalībvalstīm izplatīti reģionālie fiziskās drošības un krājumu pārvaldības standarti (*PSSM*),

— izstrādāti un visām *OAS* dalībvalstīm izplatīti reģionālie VIKI un munīcijas iznīcināšanas standarti,

— izstrādāti un visām *OAS* dalībvalstīm izplatīti reģionālie ieteikumi ar dzimumu saistītas tādas vardarbības novēršanai, kas saistīta ar šaujamieroču ļaunprātīgu izmantošanu,

— izveidota un dalībvalstu lietošanā nodota elektroniska VIKI standartu un pamatnostādņu datubāze.

2. mērķis. Uzlabot valsts iestāžu operatīvās spējas marķēt, izsekot, glabāt un iznīcināt šaujamieročus

Darbības

— Izstrādāt un nodrošināt valstu personāla specializētu apmācību par *PSSM*, VIKI un munīcijas marķēšanu un uzskaiti, kā arī iznīcināšanu. Tiks rīkoti reģionāli apmācības semināri, kuros personāls varēs arī apmainīties ar labu praksi un uzlabot sadarbību, un nacionāli kursi, kas mērķtiecīgi vērsti uz katras valsts konkrētajām vajadzībām,

— sadarbībā ar Spānijas Aizsardzības ministriju rīkot padziļinātu sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas apmācību valstu tehniskajam personālam,

— sniegt tehnisko palīdzību un nodrošināt resursus, lai īstenotu valstu plānus iznīcināt ieročus un novecojušu, konfiscētu vai lieku munīciju,

— sniegt tehnisko palīdzību un atbalstu šaujamieroču marķēšanai un uzskaites uzturēšanai, tostarp nodrošinot nepieciešamo aprīkojumu,

— sagatavot ilgtspējības plānus ar valstīm, kas ar projekta starpniecību saņem atbalstu.

Iznākumi

— Vismaz 10 valstīs ir veikti šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanas procesi, iznīcinot vismaz 150 tonnas munīcijas un 35 000 konfiscētu, novecojušu, nedrošu un/vai lieku VIKI,

— VIKI un munīcijas iznīcināšanā apmācīti vismaz 200 valsts darbinieku,

— vismaz 12 valstīm ir sniegta tehniskā palīdzība šaujamieroču marķēšanai un uzskaitei,

— marķēšanā un uzskaitē apmācīti vismaz 150 valsts darbinieku,

— modernizētas vismaz trīs valstu šaujamieroču reģistrācijas sistēmas,

— vismaz 10 valstīs ir uzlabota institucionālo krājumu drošība,

— īstenoti divi reģionāli semināri par fiziskās drošības un krājumu apsaimniekošanas labo praksi, sertificējot vismaz 80 amatpersonas no vismaz 15 valstīm,

— vismaz 45 darbinieki no 10 valstīm saņēmuši sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas tehniskā personāla *EOD* 3. līmeņa sertifikāciju,

— projekta atbalstīto valstu vajadzībām izveidoti un darīti pieejami rīki un pamatnostādnes valsts rīcības plānu izstrādei,

— vismaz 20 % palīdzību saņēmušo valstu ir izstrādāti un validēti valsts rīcības plāni.

3. mērķis. Optimizēt vieglo ieroču kontroli, izmantojot informācijas tehnoloģiju rīkus

Darbības

— Plānot reģionālā šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma (*MCTA*) elektronisko sistēmu; *MCTA* ir reģionāls mehānisms, ar ko paziņo un apmainās ar informāciju par šaujamieroču likumīgu nodošanu, un tā satvars un tehniskās prasības tika izstrādātas I posmā. Tajā atspoguļota Eiropas Savienības pozitīvā pieredze, un tas ļaus valstīm ātri identificēt neaizsargātības un novirzīšanas riskus starptautiskajā likumīgajā šaujamieroču tirdzniecībā un informēt par tiem. Tā kā gandrīz 50 % reģiona valstu nav elektroniskas nacionālās licencēšanas sistēmas, tiks izpētīta iespēja plānot sistēmu tā, lai valstis to varētu izmantot kā savu vietējo sistēmu,

— izmēģinājuma fāzē ieviest *MCTA* elektronisko sistēmu, rīkojot apmācību valstu iestādēm un iekļaujot nepieciešamās korekcijas,

— modernizēt I posmā izstrādāto virtuālo informācijas apmaiņas kopienu, lai tā kļūtu par Puslodes šaujamieroču zināšanu platformu ar tādām funkcionalitātēm kā i) šaujamieroču kontroles sistēmas un *CIFTA* īstenošanas statusa datu automātiska iesniegšana un izsekošana, ii) valsts iestāžu repozitorijs, iii) šaujamieroču kontroles sistēmas statusa un vispusības vizualizēšanas infopanelis,

— atjaunināt un paplašināt VIKI un munīcijas inventarizācijas kontroles programmatūru, iekļaujot reģiona valstis, kas varētu gūt labumu no šī I posmā izstrādātā IT risinājuma.

Iznākumi

— Piecās valstīs ir saplānota un izmēģinājuma projekta stadijā īstenota reģionālā šaujamieroču un munīcijas likumīgas nodošanas saziņas mehānisma (*MCTA*) elektroniskā sistēma,

— pamatojoties uz lietotāju atsauksmēm, ir uzlabota VIKI un munīcijas inventarizācijas kontroles programmatūra, kas ir īstenota vismaz četrās citās valstīs,

— ir izstrādāta Puslodes šaujamieroču zināšanu platforma, reģistrējot kontaktpunktus vismaz 15 valstīs,

— divreiz gadā rīkotas valstu kontaktpunktu sanāksmes, lai sekmētu dialogu un sadarbību.

4. mērķis. Stiprināt kopienu noturību pret vardarbību, kas saistīta ar šaujamieročiem, un samazināt piekļuvi nelikumīgiem/un vai nevēlamiem šaujamieročiem

Darbības

— Paplašināt programmas *OASIS* metodiku, aptverot vismaz vēl vienu kopienu, ko būtiski skārusi ar šaujamieročiem saistīta vardarbība. *OASIS* ir virzīta uz to, lai veicinātu sociāli atbildīgu uzvedību kopienās, kuras smagi skārusi ar šaujamieročiem saistīta vardarbība; tas ietver sākotnēju kopienas novērtējumu un pieejamos vardarbības novēršanas un cietušo atbalsta mehānismus. Programma piedāvā ikdienas ārpusizglītības pasākumus riskam pakļautajiem jauniešiem un vietējo kopienu dažādu ieinteresēto personu apmācību par vardarbības novēršanu un palīdzību cietušajiem,

— lai pārtrauktu vardarbības ciklus, izveidot kopienā balstītu atsauces centru, ar ko sniegtu palīdzību ar šaujamieročiem saistītā vardarbībā un noziegumos cietušajiem, ģimenēm un lieciniekiem,

— izstrādāt reģionālu izglītības apmācības programmu ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai un apkarošanai,

— izstrādāt un īstenot vismaz divas kopienas ieroču savākšanas kampaņas, tostarp izglītības stratēģijas, kas vērstas uz iedzīvotāju informēšanu un brīvprātīgu ieroču nodošanas sekmēšanu. Kampaņās tiks uzsvērta saikne starp vardarbību, kas saistīta ar dzimumu, un šaujamieroču ļaunprātīgu izmantošanu, jo lielākā daļa ar dzimumu saistītas vardarbības upuru ir tikuši iebiedēti vai nogalināti, izmantojot šaujamieročus ([5]),

— atbalstīt valsts un vietējās iestādes, lai savāktu, glabātu, transportētu un iznīcinātu savāktos VIKI un munīciju. Lai optimizētu resursus, to darīs, nodrošinot koordināciju ar darbībām, ko veic saskaņā ar projekta 2. mērķi.

Iznākumi

— Ir uzlabotas vismaz divu "karsto punktu" kopienu spējas atbalstīt riskam pakļautus jauniešus, palīdzēt cietušajiem un personām, kas pārcietušas vardarbību, un novērst ar šaujamieročiem saistītu vardarbību,

— ir uzlabotas vismaz 160 apmācāmo dzīves prasmes no divām karsto punktu kopienām, izmantojot apmācību un ikdienas pēcskolas radošās aktivitātes,

— vismaz 150 politikas veidotāji, valdības amatpersonas, pakalpojumu sniedzēji, kopienu vadītāji, skolotāji, vecāki un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji ir apmācīti par to, kā novērst un pārtraukt ar dzimumu saistītu vardarbību un sniegt palīdzību cietušajiem,

— izveidota un darbojas viena centrālā vieta personām, kas pārcietušas vardarbību, ģimenēm un lieciniekiem,

— izstrādātas un īstenotas vismaz divas kopienas ieroču savākšanas kampaņas.

5. mērķis. Izstrādāt Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedi, kas valstīm sniegtu praktisku pārvaldības instrumentu, izmantojot reģionālu, koordinētu un uz pierādījumiem balstītu pieeju

Darbības

— Sagatavot Centrālamerikas ceļveža izstrādes metodiku, konsultējoties ar ekspertiem šajā jomā un validējot to valstu līmenī,

— izstrādāt vajadzību novērtējumu, konsultējoties ar Centrālamerikas valstu valdībām,

— izstrādāt Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedi, ņemot vērā vajadzību novērtējumu, starptautisko tiesisko regulējumu un labu praksi,

— validēt ceļveža projektu konsultāciju kārtā ar valstīm un ieinteresētajām personām un

— izvērst ārēju komunikāciju un informēšanas pasākumus, lai mobilizētu partnerus Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža īstenošanas atbalstam.

Iznākumi

— Izstrādāta ceļveža izstrādes metodika, ko validējušas ieinteresētās personas,

— izstrādāts vajadzību novērtējums, lai noteiktu Centrālamerikas valstu galvenos apdraudējumus, nepilnības, neaizsargātības un prioritātes,

— piedaloties valstu iestādēm un organizācijām, kas darbojas šajā jomā, īstenoti divi darbsemināri, lai apkopotu ieguldījumu Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža projektā un atsauksmes par to,

— izstrādāts Centrālamerikas ceļvedis, un ar to iepazīstinātas reģiona valstis,

— izstrādāta komunikācijas kampaņa, lai izplatītu Centrālamerikas šaujamieroču ceļvedi, saņemtu politisku apstiprinājumu un saliedētu partneru atbalstu tā īstenošanai.

([5]) https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/07/MOSAIC-06.10-2017EV1.0.pdf

5. **Ilgums**

Iecerētais visaptverošā II reģionālā posma ilgums kopumā būs 36 mēneši.

6. **Tehniskās īstenošanas vienība**

Šīs programmas tehniskā īstenošana ir uzticēta Amerikas valstu organizācijas Ģenerālsekretariāta Sabiedriskās drošības departamentam (*DPS*/*OAS*). *DPS*/*OAS* ir labvēlīgā pozīcijā, lai sniegtu atbalstu Amerikas valstīm, ņemot vērā tā divkāršo lomu kā *CIFTA* tehniskā sekretariāta vienam no atzariem un kā *OAS* tehniskajai un operatīvajai struktūrai šajā jautājumā. Pildot šo lomu, *OAS-DPS* ir īstenojis projektus un programmas, sniedzot atbalstu *OAS* dalībvalstīm savu pienākumu pildīšanā, lai nodrošinātu valsts šaujamieroču krājumu drošību, īstenotu likumdošanas pasākumus nolūkā noteikt, ka šaujamieroču nelikumīga ražošana un tirdzniecība ir noziedzīgs nodarījums saskaņā ar valsts tiesību aktiem, pieprasītu šaujamieroču marķēšanu un veiktu informācijas apmaiņu ar citām *CIFTA* parakstījušajām pusēm attiecībā uz izsekošanas informāciju un nelikumīgas tirdzniecības modeļiem. Nevienai citai reģionālai vai apakšreģionālai organizācijai, kas aptver visas Amerikas valstis, nav tādas politiskās ietekmes, specializētu tehnisko zināšanu vai ģeogrāfiskā tvēruma, lai spētu sniegt atbalstu un palīdzību visām Amerikas valstīm.

II posmā *DPS*/*OAS* projekta izpildes gaitā turpinās nodrošināt koordināciju un sadarboties ar citām institūcijām un organizācijām. I posmā *DPS*/*OAS* projektā iesaistīja vairākas no tām un sagaida, ka sadarbība konkrētos jautājumos ar mērķi veicināt iniciatīvu reģionā turpināsies, tostarp ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Dienvidamerikas un Karību jūras reģiona valstu Reģionālo miera, atbruņošanās un attīstības centru (*UNLIREC*), Karību jūras reģiona valstu Kopienas noziedzības novēršanas un drošības īstenošanas aģentūru (*CARICOM IMPACS*), Amerikas Valstu aizsardzības padomi, Ženēvas Starptautiskā humānās atmīnēšanas centra Munīcijas apsaimniekošanas padomdevēju grupu (*AMAT-ICHD*), fondu *Golden West Humanitarian Foundation*, Interpolu, ASV Valsts departamentu un ar ASV Aizsardzības departamenta Humānās atmīnēšanas apmācības centru. *DPS* koncentrējas uz ciešu attiecību veidošanu ar visām minētajām pārējām vienībām, kas arī darbojas šajā jomā, lai maksimāli palielinātu ieguvumus no rīcības, izmantojot organizāciju papildu specializētās zināšanas. Proti, II posmā *DPS*/*OAS* mērķis būs stiprināt sadarbību ar apakšreģionālām organizācijām, piemēram, *CARICOM-IMPACS* un *SICA* (Centrālamerikas integrācijas sistēma), lai atbalstītu Karību jūras reģiona valstu šaujamieroču ceļveža īstenošanu un koordinētu Centrālamerikas šaujamieroču ceļveža izstrādi.

7. **Nozīmīgums**

A. **"Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība": ES Stratēģija pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju, kuru Padome pieņēmusi 2018. gada 19. novembrī**

Šī projekta mērķi, darbības un gaidāmie iznākumi ir pieskaņoti Eiropas Savienības stratēģijas "Ieroču drošība un pilsoņu aizsardzība" mērķiem un pieejai. Šajā sakarā Eiropas Savienības Padome šīs iniciatīvas I posmu nolēma finansēt, lai sekmētu multilaterālismu un sinerģiju starp Eiropas Savienību un *OAS* nolūkā samazināt bruņotu vardarbību un noziedzīgas darbības, un Padome apsvēra stratēģijā noteiktās prioritātes. Otrajā posmā, kas ir iepriekšējo ES centienu turpinājums, šī paradigma un pieeja tiek saglabāta, un tas papildina Eiropas Savienības globālo darbu šajā jomā, mērķtiecīgi pievēršoties reģionam, kuru nopietni skar VIKI izplatīšana, pārmērīga uzkrāšana un nelikumīga tirdzniecība.

Konkrēti, II posms atspoguļo šādas stratēģijas prioritātes:

2.1. Normatīvā regulējuma stiprināšana: projekta 1. mērķa darbības ir vērstas uz to, lai nodrošinātu, ka valstis savus tiesību aktus saskaņo ar starptautiskajiem standartiem un ka tām ir pieejami rīki konvenciju labākai īstenošanai;

2.2.2. Šaujamieroču un to munīcijas eksporta kontrole: ar 3. mērķī paredzēto *MCTA* elektroniskā rīka izstrādi pievēršas legālas tirdzniecības kontroles nozīmīgumam, lai izvairītos no novirzīšanas uz nelikumīgo tirgu;

2.2.3. Droša VIKI un munīcijas krājumu pārvaldība: projekta 2. mērķis aptver virkni darbību, kas koncentrējas uz *PSSM*, tostarp ierēdņu apmācību un tehnisko un materiālo palīdzību prakses un infrastruktūras objektu uzlabošanai, ievērojot starptautiskos *MOSAICS* un *IATG* standartus;

2.2.4. VIKI un to munīcijas atbildīga iznīcināšana: projekta 2. mērķis saistībā ar šaujamieroču un munīcijas iznīcināšanas procesu ietver apmācību, materiālo palīdzību, uzraudzību un sertifikāciju valstīm, kurās tas nepieciešams;

2.2.5. Transversāli jautājumi: projekta 3. mērķis ietver virkni IT risinājumu un rīku, ar ko veicina sadarbību un informācijas apmaiņu starp reģiona valstīm.

Lai maksimāli palielinātu minēto darbību ietekmi, *DPS*/*OAS* atbalstīs papildu darbības, tostarp samazinās pieprasījumu pēc šaujamieročiem, īstenojot preventīvu rīcību un savākšanas programmas, un izstrādās Centrālamerikas ceļvedi kā konkrētu šajā reģionā izvērsto centienu koordinēšanas un uzlabošanas instrumentu.

B. **ES Padomes Lēmums 2011/428/KĀDP (2011. gada 18. jūlijs) par to, lai atbalstītu Apvienoto Nāciju Organizācijas Atbruņošanās lietu biroja veiktās darbības, īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas rīcības programmu, lai novērstu, apkarotu un izskaustu kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgu tirdzniecību visos tās aspektos** ([6])

Padomes lēmums veicina trīs galvenos mērķus: 1) gan pasaules, gan reģionu mērogā īstenot ANO Rīcības programmu par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos, 2) atbalstīt starptautiskā izsekošanas instrumenta (*ITI*) īstenošanu un 3) atbalstīt ANO tehnisku munīcijas krājumu apsaimniekošanas pamatnostādņu izstrādi un īstenošanu.

Katrs no šiem mērķiem atbilst Amerikas Valstu konvencijas pret šaujamieroču, munīcijas, sprāgstvielu un citu saistītu materiālu nelikumīgu ražošanu un tirdzniecību (*CIFTA*) īpašo noteikumu vispārējiem mērķiem un tās rīcības kursiem. *CIFTA* ir noteikti vairāki obligāti ieteikumi līgumslēdzējām valstīm, tostarp par jurisdikcijas noteikšanu attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, šaujamieroču obligātu marķēšanu, uzskaites uzturēšanu izsekošanas vajadzībām, nodošanas kontroles uzlabošanu un starpvalstu sadarbību. *CIFTA* rīcības kursā 2018.–2022. gadam ir pastiprināti *CIFTA* līgumslēdzēju valstu mērķi šajās jomās atbilstoši ANO Rīcības programmai un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību Protokolam par šaujamieroču, to detaļu, sastāvdaļu un munīcijas nelegālas izgatavošanas un aprites apkarošanu.

DPS/*OAS* turpina īstenot darbības programmas, lai palīdzētu valstīm veidot spējas izpildīt *CIFTA* noteiktos pienākumus. II posms tika izstrādāts tā, lai turpinātu šo palīdzību, ņemot vērā prioritātes, ko *CIFTA* līgumslēdzējas valstis noteikušas rīcības kursā 2018.–2022. gadam, jo īpaši šādas: 1) šaujamieroču marķēšana un izsekošana; 2) imports un eksports; 3) leģislatīvi pasākumi; un 4) krājumu apsaimniekošana un iznīcināšana.

8. **Ziņojumi**

DPS/*OAS* sagatavos regulārus ziņojumus atbilstoši saskaņotajam deleģēšanas nolīgumam.

9. **Kopējās izmaksas**

Kopējais aplēstais finansējums, kas II posma īstenošanai nepieciešams no ES, ir aptuveni 4,2 miljoni EUR. *OAS* Ģenerālsekretariāts programmas izpildei nodrošinās ieguldījumus natūrā un lūgs citu atbalstu natūrā (piemēram, līdzīgu tam, ko sniedza Spānijas valdība I posmā).

([6]) OV L 188, 19.7.2011., 37. lpp.